

МР «Мегино - Кангаласский улус»
МБДОУ «Харанский детский сад общеразвивающего вида с приоритетным
осуществлением деятельности по социально - личностному развитию воспитанников
«Кэрэчээн»

Оскуола иннинээги саастаах оговор сайдыларыгар соп түбэһэр

« Тон буору тобулан уунэр Ньюргуьун сибэки»

кылгас болдохтоох бырайыак.

Никитина Светлана Григорьевна

Воспитатель подготовительной группы

2021 г.

Иһ инээб итэ

Кирири тыл.....	3
Бырайыак тутула.....	4
Бытыллар ис хоһ ооно.....	6
Бырайыак түмүгэ.....	8
Туттулубут литература.....	10

Кирии тыл

Сыл ахсын Аан дойду ханнык баҕарар муннугар муус устар – Айыһыт ыйыгар сааскы кыраһыабай бырааһыннык – Ньургунун күнэ бэлиэтэнэр. 1984 сыллаахха Англияга саҕаламмыта. Нууччалыы сурулларынан /Подснежник, Прострел желтеющий/. Дьиннээбэ латынныы «галантус» (Galanthus) «молочный цветок» диэн тылтан тахсыбыт.

Ньургуну XIX үйэттэн үүннэрэр буолбуттар, кини сүүрбэ көрүнгэ «Кыһыл кинигэгэ» киллэриллибитэ. Чернай уонна Каспийскай муоралар кытыларыгар, Кавказка үгүс көрүнгэрэ тарҕаммыттар, киэн сиргэ үүнэр: Европа дойдуларыгар, Америкаҕа, Канадаҕа, Монголияҕа, Кытайга, Белоруссияҕа, Украинаҕа, Казахстанга, Сибииргэ уонна Азияҕа. Ньургун – саас эрдэ тон буору тобулан үүнэр, хаар анныттан аан бастакынан тыллар дьикти сибэкки. Алааска, халдыайы быарыгар үүнэр. Бүлүү өрүс сүннүгэр чэрэниилэ күөх өгнөөх үүнэр, илинни улуустарга – саһархай. Оҕоһуута: алта эминньэхтээх, биир сиртэн сарайбыт түүнү санатар сэбирдэхтээх олус кэрэ сибэкки.

«Ньургунун» диэн тыл хантан кэлбитий? Сахаларга уруулуу тыллаах – өстөөх тонустарга «ньур» диэн тыл «оноҕос» / «стрела»/ диэн суолталаах, «ньуркун» - хатыныр, дьулуур унуохтаах киһини этэллэр. Онно эбии нууччалыыта «прострел» диэн, ол аата «стрела» диэн өйдөбүлү илдэ сылдьар. Кинилэр бу сибэккини «сон – трава» дииллэр. Ол киһини туймаардар, утутар аптаабыттан буолар. Дьон санаатыгар ньургунун аттыгар киһи түргэнник уонна кытаанахтык утуйар, сыттык анныгар укта сытан утуйдахха, инникигин өтө көрөр түүллэри түһүөххэ сөп диэн итэбэйэллэрэ. Французтарга «perce – neige» диэн, тылбаастаатахха – «хаары дьөл» / «проткни снег»/ диэн эбит. Сахаларга «ньургулдуйар» диэн дьулуур быһыылаах - таһаалаах киһи дьулурубайдык, эрчимнээхтик хаамалларын этэллэр.

Сааскы сибэкки туһунан үгүс үһүйээннэр, остуоруйалар бааллар. Ньургунун сибэкки уобараһын оскуола иннинээҕи саастаах оҕолорго «Тон буору тобулан уунэр Ньургунун сибэкки» диэн ааттаан кылгас болдьохтоох бырайыагы айан, сибэкки тула интэриэстэрин араас туһаайыларынан сайыннарар үлэлэр нөнүө ыгытыахха сөп. Мантан аллараа бырайыак ис хоһоонун дьүөрэлээн оҕолорго анаммыт дьайымаллар былааннара.

Бырайыак сыала: - тулалыыр эйгэни, айылҕаны харыстыырга болҕомтолорун

тардыы;

- баар матырыяаллары туһанан, уларытан, толкуйдаан, онорор

дьоҕурдарын сайыннарыы;

- айылҕаҕа харыстабыллаахтык сыһыаннаһыны иитии;

Бырайыак көрүнгэ: кылгас болдьохтоох, 6 саастаах оҕолорго ананар.

Соруктар:/билии – көрүү өттүгэр/ ньургунун сибэкки туһунан үһүйээннэри, хоһооннору остуоруйалары ааҕан, ис хоһооннорун өйдөтүү, Интернет ситимиттэн, кинигэлэртэн матырыяаллары хомуйуу, толкуйдуур, болҕомтону, билэ сатыырга үөрүйэхтэри инэри.

/тыл сайдытыгар/ «Саас, ньургуһун» туһунан үһүйээннэр, хоһооннор, остуоруйалар тылларынан тыл саппаабын байыты, таба сагардыны чочуйуу.

/киһи – аймах эйгэтигэр киирэн сайдытыгар/ бодоруһан үлэлээһиннэ киирэн, оҕо оҕону кытта сатаан оонньуурун, аһылларын ситиһии, төрөппут интэриэһиргээн оҕотун кытта үлэлэхэрин сайыннарыы.

/кэрэни өйдүүр дьобуругар/ айымньылары ырытан үлэлээһиннэ, оҕо санаатын ууран, үөрэн – көтөн үлэлээһинин, дуоһуйуутун таһаарыы, муусука кэрэ эйгэтинэн хамсаныны, ыллааһыны, оонньоон көрдөрөрүн ситиһии.

/этин – сиинин сайыннарыы/ кө хтө ө хтүк, эйэлээхтик, оонньоулар быраабылаларын тутуһ уннаран оонньооһ уну киллэри, түргэнник, имигэстик хамсаныларга эрчийии.

Бырайыак кыттааччылары: бэлэмнэнии бөлөх оҕолоро, төрөппүттэр, иитээччилэр.

Бэлэмнэниллибит матырыяал:

1. «Ньургуһун диэн тугуй?»

Ньургуһун элбэх сыллаах үүнээйи, кини лютик сибэкки биир көрүнгө буолар. Умнаһа туруору, 10-40 см тийэр (онтон биһиэхэ үүнэр ньургуһун 10-20 см эрэ буолар). Бастакы сибэккитэ тыллар, онтон дьэ сэбирдэбэ тахсар. Умнаһа, сибэккитэ, сэбирдэбэ барыта нарын түүлэринэн бүрүллэр. Бу түүлэр кинини тымныыттан харыстыылар. Ньургуһун 5-6 эминньэхтээх (лепестоктаах). Ортотугар элбэх баҕайы соҕоочуктаах (пестик), (тычинкалаах). Кини муус устар бүтүүтүтэн, ыам ыйын бүтүөр диэри үүнэр. Сибэкки тон буорга үүнэригэр киниэхэ күүс эбээччинэн суон мастыйбыт силиһэ буолар. Бу силискэ былырыын оноһуллубут ингэмтэлээх веществолар хаһааныллаллар, ону кини сана тылларыгар туттар. Сиэмэтэ бэс ыйыгар, от ыйыгар ситэр, оччолорго умнаһа олус үһуур, ол кэннэ сиэмэлэрэ тыалга көтөн ыраах сиринэн тарҕаналлар. Ньургуһун күннээх, кураанах, үрдүк сирдэргэ, ойуур кытытыгар, алаас халдыайытыгар, мырааннарга сөбүлээн үүнэр. Ньургуһун нууччалыы аата "прострел", "сон-трава", "подснежник". Ньургуһун аан дойдуга 45 арааһа баар эбит. Холобур, прострел весенний, луговой, крымский, Бунге, горный, золотистый уо. д. а. Онтон Саха сиригэр ньургуһун 7 арааһа баара биллэр. Прострел желтеющий (араҕас) Илин Энэргэ, Дьокуускай диэки үүнэр. Прострел раскрытый (халлаан күөхтүнү-фиолетовай) Алдан, Ленскай, Хоту улуустарыгар уонна Бүлүү эргин үүнэр. Прострел Турчанинова уонна Прострел многонадрезный (фиолетовайдар); Прострел даурский уонна Прострел аянский (халлаан күөхтүнү-фиолетовай) колокольчиктыны сибэккилэр Саха сирин соҕуруу өттүгэр, Верхоянскай хайаларыгар, Лена өрүс үөһэ тардытынан үүнэллэр.

(<http://cah.wikipedia.org>.)

2. Ньургуһун – Кыһыл кинигэбэ киирбит үүнээйи. Ньургуһун сибэкки төһө да элбэх сиргэ үүннэр, син биир кыралаан аҕыйыыр, сүтэр. Кини үүнэр сирин усулуобуйата уларыарыттан, киһи-сүөһү тэпсэриттэн, ынах-сүөһү мэччийэриттэн, маһы-оту кэрдэллэриттэн, дьон аһара үргүүрүтэн аҕыйыыр эбит. Ол иһин кинини Кыһыл кинигэбэ сүтэн эрэр үүнээйи быһыытынан киллэрбиттэр.

3. Ньургуйун туохха туһалыырын билиһиннэри.

Сүһүөх ыарыытыгар туһаныллар эмп: ньургуйуну 30 штуканы 300 мл медицинскэй спирди сабар гына бутылкаҕа кутан баран, 10 хонукка туннуккэ күн уотугар ферментацияҕа туруораллар уонна сахсыйаллар. Кыратык ытыстарыгар таммалатан баран ыалдьар сүһүөхтэригэр бийэллэр.

3. Ньургуйун буортута уонна туһата.

Ньургуйун – дьааттаах үүнээйи. Киниэхэ киһи организм сүлүһүрдэр анемонин диэн вещество баар. Ол эрэн, кинини үргээн баран 4-5 ыйынан дьаата сүшпүтүн кэннэ туһаныахха сөп. Народнай медицинаҕа былыр былыргыттан ньургуйун эмп быһыытынан тутталлар. Тымныйыга, хааны тохтоторго, температураны түһэрэргэ, бронхитка, астмаҕа, ньиэрбэ ыарыыларыгар туһаналлар. Ону таһынан ревматизмга, чесоткаҕа, ирингэлээх бааска туттуллар.

4. Кыайы күнэ сарыаллаах

Ньургуйунум тыллыбыт

Саха баарын тухары

Ырыа буолан ылланыа.

Ньургуйун сибэкки туһунан Николай Артьемев хоһооно:

Ыраас кырдал кытылыгар,

Ыркый ойуур саҕатыгар,

Чагда дьэнкэ тыатыгар,

Хатын чаран быһыгар

Сааһын эн тахсан

Күнү көрсө күөгэйэбин

Ньургуйунум барахсан

Дойдум ньуурун симиигин

Сиккиэр тыалтан наскыйан

Сэгэлдьийэ турабын

үөрүүгүттэн долгуйан

үнкүүлүүргэ дылыгын

Сиздэрэйкээн дьүһүнүн

Сүрэҕи сымнатар,

Саҥа тыллар мөссүөнүн

Сахам кыыһын санатар

Бу хоһоонунан Дмитрий Санников мелодиялаан ырыа таһаарбыта.

2014 сылтан сыл аайы Саха сиригэр ыам ыйын 18 күнүгэр бэлиэтиир буоллубут. Бу күн Ньургуйунна аналлаах хоһоонно аабыллар, ырыалар ылланаллар, араас матыраайалтан ньургуйун сибэкки оноһук күрэхтэрэ буолаллар.

4. Хоһоонно:

Г.Данилов «Ньургуйуннар»

Халын хаары тобуланнар,

Харалдыгы таһаараннар,

Үгүс үрүн ньургуйуннар

Үрдүк сиргэ муһуннулар.

Манньык кыра, нарын – намчы,

Харса суоҕун бэркиһибин,

Сырдыкка дьулуһ ааччы

Күүстээх буолар эбит диибин.

Тымныыттан чаһ ыйбатах

Тонтон да толлубатах,

Бу нарын ньургуйуннар

Олус да хорсуннар.

Кондратьев «Ньургуйуннар»

Сыыры сырса ыга симсэн
Ньургуйуннар быктылар,
Саһарбаттан сырдыы үөрэн,
Ньургуйбахтыы турдулар.
Кылыгырас үрүйэлэр
Кырыымпалыы ыллаатылар,
Көмүс обуруо бырдангалар
Күлүмүрдүү тэйдилэр.

Хатыннарга үнүгэстэр
Ханыылаһан хойуннулар,
Үөр чыычаахтар үөрэннэр
Үөл лабааҕа муһуннулар.

Сыыры сырса атах тэпсэн
Ньургуйуннар тылыннылар,
Сарданалаах күннэ үөрэн
Сандал сааһы алҕаатылар

5. **Ньургун ун туһ унан үһүээннэр.**

1. Ньургунун – тыллан эрэр олох бэлиэтэ. Биирдэ Кыһын эмээхсин Тымныы уонна Тыал уолаттарын кытта Сир ийэбэ сааһы киллэриэн бабарбатах. Онуоха хорсун Ньургунун бэйэтин күүһүнэн тиллибит уонна кунтэн көрдөспүт. Күн сибэккени болбойон истибит, сылааһынан угуттаабыт, итиэннэ Саас эдьийин киллэрбит.
2. Былыргы үһүээнинэн, Флора танара Ньургунунга карнавал бырааһынньыгар кэтэригэр үрүн былааччыйа бэлэхтээбит. Хаар ол карнавалга кыттыан бабарбыт эрэри, көстүүмэ суох буолбут. Биир да сибэкки көмөлөспөтөх. Хорсун Ньургунун Хаары былааччыйатын иһигэр бырааһынньык киэһэтин бииргэ илдьэ сылдьан үнкүүлээбиттэр, үөрбүттэр – көшпүттэр. Хаар Ньургунунга махтанан, онтон ылата кинини тымныыттан харыстыыр буолбут.
3. Арай биирдэ тымныы кыһын, ыраах тыаба биир дьахтар икки оҕотун кытта олобуттар. Абалара үлэ көрдөһө барбыт. Эмискэ кыра уола ыалдыбыт. Ийэтэ кыһыгар этэр: - Мин эмчит эмээхсини ыныран ажалыам, араас отунан оноһуллубут эмтээх, онон үтүөрдүө. Сотору эмчит эмээхсин кэлэн, уолу көрөн баран эппит: - Уолун улаханлык ыалдыбыт, эмииргэ хаар анныттан сибиэһэй оттор уонна сэбирдэхтэр наадалар!Хантан булуохха сөбүй? Кыыс ону истээт, быраатын үтүөрдээри от кордүү тыаба сүүрбүт. Тонун хаар устун баран иһэн хаарга сытан ытаабыт уонна эппит: - Мин кыракый быраатым өлүөбүн бабарбаппын! Кинитэ суох биһиги тугу гыныахпытый? Кыыс хаарга умса түһэн өөр да өр ытаабыт. Кини харабын сылаас таммахтара сиргэ тийэн сибэккилэргэ түспүт. Хаар анныгар утуяа сытар сибэккилэр: - Саас буолла дуо? Уһуктабыт дуо? дэспиттэр. Харах таммахтара: - Өссө да эрдэ! Тулам барыта хаар, ол эрэри үөһэ биир кыыс ытыыр, кини ыарыһах быраата үтүөрэригэр күөх сэбирдэхтэр наадалар. Үтүө санаалаах сибэккилэр ол тыллартан уһуктубуттар. Тымныыттан толлубакка икки күөх сэбирдэхтэр хаары тобулан үүммүттэр. Онтон уһун умнаска үс манан эминньэхтэр быкпыттар. Кыыс ытаабыт сирдэриттэн үүнэн тахсыбыттар. Кыыс ону түргэнник үргээн дьиэтигэр илдьибит. Эмээхсин онтон эмп онорон быраатын үтүөрдүбүт. Онтон ылата сибэккилэр хаар анныттан үүммүттэрин Ньургунун диэбиттэр.
4. **1. «Ньургун ун сибэкки туһ унан остуоруйа.**

Былыыр былыр Саха сирин үрдүнэн аатырбыт баай Ньургунун диэн киһи олорбута эбитэ үһү. Кини сирэ – дойдута, сылгыта, сүөһүтэ, баайа – дуола, дьиэтэ – уота, дьоно – сэргэтэ, дьиэ кэргэнэ сир анныгар салаллан олорбуттар. Баай Ньургунун үс кэрэчээн кыргыттардаах эбит. Абалара бу төрөппүт оҕолорун кимнээбэр да, туохтаабар да олус күүскэ таптыыра. Кыргыттар көрүүхтэн кэрэлэр, өйдөөхтөн өйдөөхтөр, сытыылар – хотуулар, ханнык да үлэттэн толлон турбаттар эбит. Кинилэр сахалыы байбаралаах былааччыйа кэтэллэрин сөбүлүүллэрэ. Улахан кыыс киэнэ кыһыллыны – күөх, орто кыыс аранас, кыра кыыс манан дьүһүннээхтэри кэтэллэр эбит. Балтылыылар үүнээйини, хамсыыр – харамайы наһаа таптыыллара. Кутуйахтар кыргыттарга

сир үрдүгэр сып – сырдык, сып – сылаастык тыгар Күн диэн баарын өрүү кэпсииллэрэ. Ньургунун кыргыттар күнү көрүөхтэрин туохтааҕар да ордук баҕараллара. Ити ыра санааларын Үрүн Ойуун билэр уонна көмөлөһөргө сананар. Ойуун кыргыттарга этэр: - Эниги аҕалаатар аҕабыт Ньургунун сыл аайы ыам ыйыгар Хотугу муораҕа барарын бэркэ билэбит. Ити кэмнэ олох аҕыйах күннэргэ мин энигини чээчиктэргэ кубулутан Сир үрдүгэр үүннэриэм. Дьэ, онно көрүөххүт Күн хайдах курдук кэрэтин. Аҕабытыгар эппэтэххитинэ күнү кытта сыл аайы көрсүөххүт. Кыргыттар сөбүлэһэллэр. Онтон ылата саас аайы маннайгынан тыллан дьону сөхтөрөр дьикти кэрэ, нарын чээчик баар буолбута үһү. Үс араас дьүһүннээх ньургуннар биир кырдалга үүммүттэрин түбэхэ түһэн көрдөххүтүнэ үс кэрэчээн балтылы кыргыттар үүммүттэр диэн бэлиэтии көрөөрүн!

2. Арай биридэ сир анныгар Ньургунун суон умнасчаана ийэтин кытта олорубуттар. Биир үтүө сарсыарда умнасчаан ийэтиттэн ыйытар:

- Ийээ, үөһэ туох эрэ тыаһыра иһиллэр?

- Ити күммүт күүскэ тыган хаары ууларан үрүйэ буолан устартыаһа иһиллэр. Ол аата бийиги күннэ тардыһан айанныыр кэммит кэлбит. Сизэтиһэн баран айанныахха!

Умнасчаан хаһан даҕаны күнү көрбөтөх буолан олус долгуйда. Ийэтин кытта сизэтиһэн, тон буору тобулан умнастарынан күн диэки тардыстылар.

Умнасчааммыт сылайда: - Ийээ, мин сылайдым, эн бэйэн салгыы айаннаа.

Онуоха ийэтэ: - Тоойуом, санаабын түһэримэ, эрдий! Иккиэн бииргэ сынньана түһүөххэ онтон эмиэ күммүт диэки айанныахпыт. Умнасчаан күнү кытта хайдах көрсөрүн, хайдах курдук оонньоубун санаан нуктаан ылла. Эмискэ ийэтин санатыттан уһуктан кэллэ.

- Тоойуом, тур, айаммытыгар турунуохха!

Салгыы эмиэ умнастарынан күн диэки тардыспытынан бардылар. Эмискэ Умнасчаан оройугар салгын саба биэрдэ. Умнасчаан туох баар күһүн ылан тон буору төлө көтөн табыста. Тулатын көрүннэ, кырдал устун кин курдук ньургуннар бөҕөтө тахсыбыттар эбит. Үүммүт сааһы уруйдаан, тымныы буордуун туруулаһан күн сирин кизгэтээри, үтүө санааны уһугуннараары үүммүттэр эбит ньургуннар. Ити курдук, уһун уннуктаах тымныы кыһын кэнниттэн, тон буору тобулан, сарданалаах сааскы күннэ чэрэниилэ күөх, саһархай чааскыларын сараппытынан тахсар бастакы сибэккилэр – Ньургуннар. Олоххо көрсөр ыарахаттары тулуйарга көбүлүүр күүстээх ньургун сибэкки.

3. Остуоруйаны инсценировкакалаан көрдөрүү: «Ньургун ун наадата».

Көстүүмнэрэ: ньургунун, күн, былыттар, тыал, барабыай, уол.

Хонууга ньургунун үүммүт. Күн кинини икки өртүттэн имэрийэр. Ньургунун уһуктан кэлэр.

Күн: - Уһугун! Саас кэллэ!

Ньургунун: - Мин кимминий?

Күн: - Эн – ньургунунун!

Ньургунун: - Онтон того мин?

Күн: - Итини эн бэйэн өйдүөхтээххин. Мин Күммүн, барыларын сырдыгынан уонна сылааһынан угуттуубун. Онтон бары үөрэллэр.

Ньургунун: - Мин сырдыгы уонна сылааһы биэрэри сатаабаппын. Ол аата мин кимиэхэ да наадата суохпун эбит. / Былыттар киирэн күнү сабаллар/.

Ньургунун: - Уой, Куммут ханнаний?

Былыттар: - Биһиги кинини бүөлээтибит.

Ньургунун: - Оттон эһиги кимнээххитий?

Былыттар: - Уулаах былыттарбыт.

Ньургунун: - Эһиги тугу туһалыгытыый?

Былыттар: - Биһиги барыларыгар уу кутабыт. Биһигини кытта доҕордоһуоххун баҕарабын дуо?

Ньургунун: - Ол эрэри мин кутары уонна үүннэрэри сатаабаппын.

(Тыал сүүрэр, былыттары үүрэр. Ньургунун куоһаннаһып, тыалтан хаххалана сатыыр).

Ньургунун: - Тоҕо эн күүскэ үрэгин?

Тыал: - Мин тыалбын, былыттары сири барытын илитэллэрин курдук былыттары үүрэбин. Мин олус туһалаахпын. Миигин кытта көтүөххүн баҕарабын дуо?

(Ньургуһун үрэн көрөр)

Ньургуһун: - Мин сатаабалпын!

Тыал: - Чэ, быраһаай, мин үлэм элбэх

(Тыал куотар, Барабыай чыгычаах көтөн кэлэр. Ньургуһуну өйдөөн көрөр)

Барабыай: - Чик – чирик! Чик – чирик! Ньургуһун пирибиэт! Туохтан санаар
баатын?

Ньургуһун: - Мин туохха наадалаахпын билбэппин.

Барабыай: - Эн мин курдук көтө – көтө, чыгыгырыгыгын дуо? Миигин көрөн,
Ырыабын истэн бары олус үөрэллэр.

(Ньургуһун көтө сатыыр, туох да кыаллыбат).

Барабыай: - Чэ, оччотугар быраһаай! Мин ыксыбын.

Ньургуһун: - (санаарбыыр) Тугу да сатаабалпын: сырдаппалпын, куппалпын,
оннооһор барабыай курдук ыллаабалпын. Ол бириэмэбэ хонууга ытыгы – ытыгы
уол киирэр.

Ньургуһун төбөтүттэн имэрийэр уонна ыйытар: - Эн туох буоллун? Ким атабас
таата?

Уол: - Суох!

Ньургуһун: - Оччогуна тобо ытыгынынай?

Уол: - Сотору ньургуһун күнэ, мин Ийэбэр тугу бэлэх биэрэрбин толкуйдуу
иликпин.

Ньургуһун: - Ытаама, мин тугу эмит толкуйдуом.

(Ньургуһун толкуйга түһэн хаамыталыыр). – Арай... Арай миигин бэлэхтээ!

Уол: - Эйиигин?

Ньургуһун: - Миигин, миигин. Мин төһө да кыра буолларбын, сибэккибин дии!

Уол: - (үөрэр) Хайдах эрдэттэн өйдөөбөтөхпүнүй? Ийэм сибэккини наһаа тап
тырын. Улахан махтал! Эн миэхэ олус көмөлөстүн!

Ньургунун: - Ол аата мин эмиэ туһалаах эбиппин!

Уол: - Хас биирдиигит туһалааххыт: ким эрэ сылытар, ким эрэ кутар, ким эрэ үүр эр, ким эрэ эн курдук кэрэтинэн үөрдэр.

Сценаҕа бары кыттааччылар тахсан хоһоон этэллэр:

Унуоххунан кыра да буолларгын – туһалаах буоларын биллэр,

Барыларыгар көмө буоларын – улаатарын бэлиэтэ.

5. Литературалартан ааҕы: Сергей Панчешный «Сказка про подснежник»

Кругляк Оксана «Подснежник»

М. Скребцова «Нежный подснежник»

Марк Шварц «Подснежник»

Андрианов М.А. «Фиалка и подснежник»

Түмүк: Кылгас болдохтоох бырайыакка оҕолорго элбэх кэпсээннэри, остуоруйалары ааҕан өйдөтүһүү үлэлэригэр төрөппүт нөнгөө үгүс алтыһылар тахсаллар. Оҕолорун кытта тэннэ ньургунуну араас матырыйааллартан онгоһук онордулар. Бу чэрчитинэн тыаҕа сэрэхтээхтик сылдыы, бэйэ кэнниттэн айылҕаҕа буортуну таһаарбат быраабылалар кэпсэннилэр. Оҕолорго сөптөөх кинигэлэри выствкалаан көрдөрүү ситиһилиннэ.

Остуоруйалары оонньоон көрдөрүүгө оҕо тылын саппааһын байытыы, тыллары табатык сан арыны ситиһии, бэйэгэ оруолга киирэн туттан – хаптан көрдөрүүгө кини тулалыыр эйгэтин сайыннарар.

Тугтулубут матырыйааллар:

1. Дойдум эмтээх уунээйилэрэ. Галина Иванова- Айтыына, Светлана Дягтерева, Людмила Винокурова, Розалия Готовцева. Дьокуускай. Бичик. 2015.
2. Лекарственные растения Якутии. Л.В. Кузнецова, А.П. Исаев, .П.А. Тимофеев, Якутск. Бичик 2016.
3. Декоративные растения Якутии. Н.С. Данилова, Т.Ю. Рогожина, А.Ю. Романова, С.З. Борисова, А.Е. Петрова. Якутск. Бичик,2010.
4. Ньургун уннар: хоһ оон В. Мигалкина; худоһ унньук. И.Ю. Пестряков/ - Бичик, 2013. – с.52
5. (<http://cah.wikipedia.org>.)